

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/25/2018
Identifikačné číslo spisu: 6616010363
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6616010363.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Aleny Šiškovéj, na neverejnom zasadnutí konanom 24. apríla 2019, v trestnej veci obvineného B. V., pre pokračujúci zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák., vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 2 T 109/2016, o dovolaní obvineného B. V. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 8. novembra 2016, sp. zn. 5 To 111/2016, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného B. V. s a o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Lučenec z 8. septembra 2016, sp. zn. 2T 109/2016, bol obvinený uznaný za vinného zo spáchania pokračujúceho zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák., na skutkovom základe, že

1. v presne nezistený deň začiatkom mesiaca marec 2016 zatelefonoval W. W., nar. X. P. XXXX, trvale bývajúcemu v obci F., A. B. C. XX/XX s tým, že sa s ním chce osobne stretnúť a vrátiť mu peniaze, ktoré mu on predtým dal, aby zakúpil pneumatiky, na čo sa v čase okolo 16.00 hod stretli v R. pred Hypernovou, kde mal na neho obžalovaný B. V. vykrikovať, že jeho ženu uniesli a držia nejakí ľudia, ktorí mali pneumatiky zohnať a že potrebuje pre nich 400,- eur, že ak mu ich nezoženie a ublížia náhodou jeho žene alebo ak ju zabijú, že on potom ublíži jemu a jeho rodine, že mu podpáli auto a zničí celý život, na čo sa W. W. zľakol a povedal, že peniaze mu zoženie, avšak obžalovaný B. V. chcel do času, kým mu hotovosť nedá, do zálohy nejaké veci, kde mu W. W. odovzdal mobilný telefón zn. Nokia Lumia 610, notebook zn. HP a rádio zn. Panasonic a po tom, ako peniaze zohnal, mu ich ešte v ten deň na vlakovej stanici v R. odovzdal,

2. 1. apríla 2016 v čase po 16.00 hod zatelefonoval W. W. s tým, že sa s ním potrebuje stretnúť a vrátiť mu peniaze, na čo sa stretli na čerpacej stanici Jakomat v R., kde mu obžalovaný B. V. uviedol, že chce 350,- eur, pretože tí, čo vydierali jeho, teraz majú cez neho vydierať aj W. W. a ak mu nedá pre nich peniaze do 10 minút, tak si najdu jeho rodinu a ublížia jej, podpália jeho auto, na čo W. W. po tom, ako uveril, že obžalovaný B. V. alebo tí cudzí ľudia môžu ublížiť jemu a jeho rodine, zohnal potrebné peniaze a tieto mu potom odovzdal na čerpacej stanici a z miesta odišiel, kde po asi 10-15 minútach W. W. opäť

zatelefonoval s tým, že sa s ním potrebuje porozprávať, na čo sa stretli na ceste z R. smerom na obec T., pri poli, kde po tom, ako vystúpil obžalovaný B. V. z vozidla a pristúpil k vozidlu W. W., tohto chytil pod krk a povedal mu, že nakoľko nedoniesol 350,- eur do 10 minút ako mu povedal, ale až po 20 minútach, tak tí ľudia chcú ďalších 400,- eur, na čo W. W. peniaze zohnal a tieto mu v Lučenci na Rúbanisku večer odovzdal,

3. 2. apríla 2016 v čase o 11.13 hod napísal W. W. z telefónneho čísla XXXX XXX XXX SMS správu „10 minút a aby si bol pri hviezde“, na čo sa oni stretli a obžalovaný B. V. mu povedal, že potrebuje do 15.00 hod sumu 600,- eur, aby ju zaplatil nejakému sudcovi a že ak mu peniaze nezoženie, že ublíži jeho rodine, podpáli jeho auto a odchytí jeho rodinu, že nemá problém zavraždiť ich a zničí mu celý majetok, načo mu W. W. povedal, že peniaze skúsi zohnať a z miesta odišiel.

Uložený mu bol podľa § 189 ods. 1, 37 písm. m/, § 38 ods. 4, § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. trest odňatia slobody štyri roky nepodmienečne, pre výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 8. novembra 2016, sp. zn. 5 To 111/2016, odvolanie obvineného proti prvostupňovému rozsudku podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Rozhodnutie odvolacieho súdu napadol B. V. dovolaním z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c/ a i/ Tr. por. Dovolanie odôvodnil tým, že viackrát žiadal o výsluch svedkov, najmä M. A., B. XXX/X, F., družky P. Y. a Y. Y. Prvostupňový súd jeho návrh zamietol, čím porušil jeho právo na obhajobu. Viktor Berky je dôležitým svedkom, ktorý bol pri viacerých stretnutiach odsúdeného s poškodeným. Výpoveď poškodeného na hlavnom pojednávaní bola zmätočná v rozpore so skutočnosťami zistenými v prípravnom konaní, nebol schopný uviesť konkrétnu sumu peňazí, ktorú mal odsúdenému dať. Rozpory boli tiež v určení miesta pokračujúceho trestného činu, v súvislosti so SMS správami poukázal na to, že poškodený mal mobilný telefón odsúdeného k dispozícii, mohol teda správy sám odosielať. Nevykonaním dôkazov a neodstránením rozporov vo výpovediach poškodeného a odsúdeného boli porušené ustanovenia o zabezpečení objasnenia veci a práve na obhajobu. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. odôvodnil tým, že v konaní absentujú základné pojmové znaky zločinu vydierania, nebola dostatočne preukázaná hrozba násillia či inej ťažkej ujmy smerom k poškodenému, ktorého len zavádzal nepravdivými skutočnosťami, mohlo sa tak jednať len o prečin podvodu v zmysle § 221 Tr. zák., neboli totiž naplnené zákonné znaky skutkovej podstaty vydierania v zmysle § 189 ods. 1 Tr. zák. Z dokazovania nemožno vyvodit' záver, že sa dopustil skutku, z ktorého bol obžalovaný, jeho tvrdenia neboli žiadnym spôsobom verifikované, súd tak vychádzal len z vykonaného dokazovania. Vydieranie je vykonštruované a pomstou zo strany poškodeného, z vykonaného dokazovania nevyplýva, že sa dopustil skutku a jeho trestné stíhanie je od začiatku nedôvodné. Navrhol vysloviť porušenie zákona, uznesenie krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušiť a krajskému súdu prikázať vec na nové prejednanie a rozhodnutie.

Okresný prokurátor a poškodená sa k dovolaniu obvineného nevyjadrili.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie proti napadnutému právoplatnému rozhodnutiu je prípustné, bolo podané oprávnenou osobou, v zákonom stanovenej lehote a na zákonom určenom mieste (§ 368 ods. 1, 2 písm. a/, § 566 ods. 3, § 369 ods. 2 písm. b/, § 370 ods. 1, 3 Tr. por.). Dovolanie súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, 2 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. a nie je dôvod na postup podľa § 382 písm. a/, b/, d/, e/ ani f/ Tr. por.

Na neverejnom zasadnutí v zmysle § 381 Tr. por. najvyšší súd zistil, že dovolanie obvineného nie je dôvodné.

Podľa § 371 ods. 4 Tr. por. (prvá veta) dôvody podľa odseku 1 písm. a/ až g/ nemožno ako okolnosť použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok predstavuje výrazný zásah do inštitútu právoplatnosti, ktorá v pozícii základnej vlastnosti súdneho rozhodnutia predstavuje jeho nezmeniteľnosť a záväznosť ako prejav stability právnych vzťahov a právnej istoty v právnom štáte. Z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave výlučne zákonom taxatívne stanovených procesných a hmotnoprávných väd, ktoré by svojím charakterom mohli mať vplyv na konanie a jeho procesný výsledok a ktoré je preto potrebné odstrániť. Dovolací súd je pri náprave uvedených pochybení v zásade až poslednou inštanciou, čo znamená, že preskúmava nedostatky, ktoré boli preskúmané už odvolacím súdom a neboli ním napravené, prípadne ním boli spôsobené. Tomu zodpovedá aj obmedzenie možnosti podať dovolanie v prípade, keď neboli využité riadne opravné prostriedky [§ 371 ods. 1 (veta prvá) Tr. por. a contrario, pokiaľ nejde o zákonné výnimky uvedené v tomto ustanovení] a povinnosť namietať niektoré dovolacie dôvody najneskôr v odvolacom konaní (cit. § 371 ods. 4 Tr. por.).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, zabezpečuje rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a zásada práva na obhajobu je upravená aj v § 2 ods. 9 Tr. por. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli objasnené všetky skutočnosti svedčiace v prospech obvineného, aby páchatel bol odsúdený len za to, čo spáchal. Právo na obhajobu sa vzťahuje na celé konanie, a preto jeho porušenie je aj dôvodom na podanie dovolania (§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.). Zákon pre uplatnenie dovolacieho dôvodu predpokladá len zásadné porušenie práva na obhajobu (teda nie každé porušenie práva na obhajobu).

Obvinený v rámci tohto dovolacieho dôvodu namieta, že vykonané dôkazy bezpochyby nepreukazujú spáchanie skutku, súd neodstraňoval vytýkané rozpory vo výpovediach poškodeného či obvineného a riadne nezistil skutkový stav, pretože neodstránil rozpory v skutkových zisteniach, týkajúcich sa sumy, ktorú mu mal odovzdať poškodený ako ani upresnenia miesta spáchania trestného činu. Napriek návrhom dovolateľa nevy počul svedkov M. A., P. Y. a Y. Y..

Pokiaľ ide o obvineným namiatané nevykonanie ďalších dôkazov, takúto námietku nemožno úspešne podať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. práva podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinil v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011). Súd vykonávajúci dokazovanie vo veci čo do rozsahu dokazovania nie je viazaný ani návrhmi strán či ich názormi. Je výlučne na jeho zväžení, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie veci podstatný význam a vykonanie ktorého naopak, nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila (argumenta ponderantur, non numeratur). Dovolací súd teda nie je oprávnený preskúmať skutkový stav ako taký, ani prehodnocovať rozsah vykonaného dokazovania či dôkazy samotné (okrem ich zákonnosti).

Uplatneniu práva na obhajobu spočívajúcim v navrhovaní dôkazov, zodpovedá povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritorným rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť (§ 272 ods. 3 Tr. por.), resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú, s adekvátnym odôvodnením takéhoto postupu v zmysle § 274 ods. 1 Tr. por. (R 116/2014).

Zo spisu najvyšší súd zistil, že obvinený pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu 29. júna 2016 podľa §

208 ods. 1 Tr. por. navrhol vypočúť svedka M. A. z F., ktorý mal byť prítomný pri prvom skutku a konfrontáciu s poškodeným svedkom. Vyšetrovateľ PZ návrh obvineného na doplnenie vyšetrovania zamietol. V odpore podanom proti trestnému rozkazu Okresného súdu Lučenec z 11. júla 2016, sp. zn. 2T 109/2016, ako aj v priebehu konania pred súdom dovolateľ navrhol vypočúť svedka M. A., ako aj družku P. Y.. O návrhoch na vykonanie dokazovania rozhodol predseda senátu prvostupňového súdu na hlavnom pojednávaní konanom 8. septembra 2016 podľa § 274 ods. 1 Tr. por. tak, že ďalšie dôkazy sa vykonávať nebudú a dokazovanie vyhlásil za ukončené.

Obvinený návrh na vypočutie svedka M. A. uplatnil aj v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku zo 16. septembra 2016. Odvolací súd sa v uznesení z 8. novembra 2016, sp. zn. 5 To 111/2016, ktorým rozhodol o odvolaní proti prvostupňovému rozsudku kvalifikovaným a zákonným spôsobom vysporiadal s nevypočutím tohto svedka. Ak totiž v odvolacom konaní strana navrhla vykonať dôkaz a odvolací súd, konajúci na verejnom zasadnutí jej nemieni vyhovieť, nie je potrebné, aby návrh formálne (s odrazom v zápisnici o verejnom zasadnutí) odmietol (na rozdiel od súdu prvého stupňa konajúceho na hlavnom pojednávaní). Z hľadiska zachovania práv obhajoby [čomu zodpovedá aj dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.] je podstatné, či sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia s návrhom, resp. dôkaznou situáciou vo vzťahu k návrhom dotknutej okolnosti vysporiadal; k takému vysporiadaniu môže dôjsť aj konkrétnym odkazom na odôvodnenie napadnutého rozsudku, s jeho prípadným doplnením (R 43/2018). Krajský súd v napadnutom rozhodnutí poukázal na výpoveď poškodeného W. W., v zmysle ktorej bol M. A. niekedy prítomný pri odovzdávaní peňazí a vecí, ale pred ním sa mu obžalovaný nevyhrážal, vyhrážal sa mu totiž aj SMS správami. Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom prvostupňového súdu, ktorý s poukazom na výpoveď poškodeného, nepovažoval za potrebné vypočúť svedka A.. V súvislosti s dovolacími námietkami založenými na tom, že súd neodstraňoval rozpory vo výpovediach svedkov a poškodených najvyšší súd poukazuje na zásadu viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

Dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. tak prítomný nebol.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Dovolací súd na podklade tohto dôvodu uvádza, že jedným z dôvodov, podľa ktorého dovolanie v trestnom konaní možno podať je založenie rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Je nutné tiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii, dovolací súd je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a preto dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva aj z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť ani dopĺňať. Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Dovolací súd primárne zdôrazňuje, že základom správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Podľa § 189 ods. 1 Tr. zák. kto iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až šesť rokov.

V zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolací súd skúmal, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne subsumovaný pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. S poukazom na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 1/2011, predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. môže byť len nesprávne právne posúdenie ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť. Dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. V dovolaní teda možno uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Obvinený B. V. sa z toho dôvodu jednoznačne domáhal zmeny skutkových zistení ohľadne posúdenia toho, že poškodeného v skutku 1/ hrozbou násilia nútil, že ak mu nezohenie 400,- eur a nejakí ľudia ublížia jeho žene, on potom ublíži jemu a jeho rodine, podpáli mu auto, zničí život.... v dôsledku ktorej hrozby mu W. odovzdal mobilný telefón zn. Nokia Lumia, finančné prostriedky a ďalšie veci, v skutku 2/ poškodeného W. hrozbou násilia nútil, že ak mu nedá peniaze pre tých ktorí ho vydierajú, nájdú si jeho rodinu a ublížia jej, podpália jeho auto, na čo W. W. po tom, ako uveril, že dovolateľ alebo cudzí ľudia môžu ublížiť jemu a jeho rodine, peniaze vo výške 400,- eur zohnal a tieto dovolateľovi následne odovzdal. V zmysle skutku 3/ B. V. sumu vo výške 600,- eur od poškodeného žiadal pod hrozbou, že ak tieto nezohenie, ublíži jeho rodine, podpáli jeho auto a odchyť jeho rodinu, nemá problém zavraždiť ich a zničiť mu celý majetok. Z vyjadreného je nepochybné, že skutky 1/, 2/ a 3/ tak ako boli ustálené prvostupňovým a odvolacím súdom napĺňajú znaky skutkovej podstaty pokračujúceho zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák.

Dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. zák. tak nie je daný.

Najvyšší súd na podklade konštatovaného rozhodol tak, ako je vyjadrené v enunciiate tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.